

MEMORIU ȘTIINȚIFIC

cu privire la

TEZA DE DOCTORAT cu tema:

„**MECANISME ȘI MODALITĂȚI DE ADAPTARE A CONTRACTULUI**”

elaborată de studentul doctorand DUDĂU ALEXANDRU GEORGE

Subsemnatul, **IOAN ADAM**, profesor universitar doctor la Universitatea „Titu Maiorescu” din București, în calitate de conducător al tezei de doctorat „**Mecanisme și modalități de adaptare a contractului**” elaborată de studentul doctorand domnul Dudău Alexandru George,

Formulez următoarele aprecieri științifice privind teza mai sus-menționată:

1. APRECIERI GENERALE ASUPRA TEZEI DE DOCTORAT

Alegerea temei de elaborare a tezei de doctorat se dovedește a fi un real câștig pentru știința dreptului, fiind caracterizată prin noutate și inovație, cât mai ales prin complexitatea problemelor teoretice și practice pe care le presupune un proces de adaptare a contractului din perspectiva mecanismelor de operare și a modalității concrete de realizare. Tematica tezei de doctorat este de actualitate și prezintă importanță deosebită în rândul instituțiilor de drept civil, fiind un aspect care suscită în continuare interes real și major printre teoreticienii și, deopotrivă, practicienii dreptului.

Lucrarea este elaborată într-o manieră originală, întrucât redă în mod fidel o viziunea proprie și unică a autorului asupra tematicii studiate, împletind elemente de teorie doctrinară a adaptării contractului cu aspecte de natură practică, existente la nivel jurisprudențial și administrativ, fiind astfel asigurată o cercetare complexă asupra problematicii abordate.

De asemenea, tema analizată se înscrie în efortul general al cercetării științifice din domeniul dreptului datorită faptului că adaptarea contractului, prin cele două elemente structurale ale sale – mecanism și modalitate, sunt și vor rămâne subiecte de mare importanță și actualitate, aspectele prezentate în cadrul demersului de cercetare științifică fiind esențiale pentru asigurarea unei bune înțelegeri teoretice a conceptului de adaptare a contractului, în scopul implementării cu succes la situații concrete apărute în practica contractuală de zi cu zi.

Față de lipsa unor cercetări doctrinare extinse și dedicate cu privire la modalitățile de adaptare a contractului și a mecanismelor de implementare, această temă aleasă prezintă numeroase oportunități de valorificare, lucrarea realizată de studentul doctorand Dudău Alexandru George va deschide perspective suplimentare de cercetare, întrucât conține ample analize bazate pe o cercetare temeinică a practicii judiciare și administrative aferente adaptării contractului, evidențiind problemele actuale de natură teoretică și practică care se impun a fi remediate în viitorul imediat.

În acest sens, studentul doctorand propune o analiză științifică interdisciplinară a modului în care adaptarea contractului se realizează în dreptul privat, prin prisma dispozițiilor normative cu caracter general, cât și a normelor derogatorii, dar și a modului în care se efectuează adaptarea contractelor în dreptul public, cu referire specială asupra materiei achizițiilor publice, aspecte de mare actualitate și de o importanță deosebită, având în vedere că adaptarea acestor tipuri de contracte este justificată nu doar din considerente particulare de ordin juridic, ci și din motive economice generale.

Conținutul lucrării este o dezvoltare firească a titlului lucrării, întrucât se reflectă în mod fidel noțiunile expuse și ideile generice pe care le cuprinde tema cercetată. De asemenea,

se remarcă stilul propriu și amprenta unică a autorului în elaborarea lucrării, maniera aprofundată de studiu, expunerea logică și într-o succesiune naturală a argumentelor demonstrează caracterul original al autorului, care aduce o contribuție proprie asupra analizei temei, prin tezele și concluziile expuse, precum și prin multitudinea opiniilor personale emise în legătură cu adaptarea contractului, conturându-se astfel caracterul autentic al abordărilor teoretice și practice, fapt care ne îndreptățește să apreciem că lucrarea prezintă un caracter de noutate și relevanță pentru domeniul de studiu.

Justificarea alegerii temei și a desfășurării cercetării științifice a izvorât din preocuparea profesională constantă a studentului doctorand pentru problematica adaptării contractelor, având în vedere dimensiunea acestui concept în practica profesională avocațială pe care o întreprinde doctorandul, precum și a modalității în care aceasta se reflectă în jurisprudența instanțelor de judecată sau în practica administrativă, în contextul accentuării importanței acestor concepte din societatea actuală.

Desigur, motivației studierii temei alese a constat și în dorința doctorandului de a realiza o analiză complexă și interdisciplinară, abordând tematica mecanismelor și modalităților de adaptare a contractului și din perspectivă teoretică, prin cercetarea fundamentelor teoretice pe care se sprijină, în contextul actual, conceptul de adaptare a contractului, iar nu doar prin raportare la modul în care s-a transpus în practică acesta.

Lucrarea se remarcă prin aceea că studentul doctorand a realizat, într-o manieră unică, o diferențiere clară între cele două noțiuni care alcătuiesc conceptul de adaptare a contractului, respectiv mecanismul și modalitatea de adaptare. Studiul s-a concretizat prin identificarea elementelor care separă cele două noțiuni, în funcție de temeiul normativ care justifică aplicarea instituției adaptării contractului, în scopul stabilirii unui regim juridic specific fiecărui tip de adaptare contractuală. Se observă că autorul pune accent pe deosebirile de sens existente între noțiunile studiate și efectuează analize specifice, prin raportare la cazuistica formată în jurul temei cercetate, prin care demonstrează necesitatea abordării în mod diferențiat a noțiunii de mecanism juridic față de modalitatea concretă de adaptare a contractului.

Demersul doctorandului de a cerceta elementele componente ale conceptului de adaptare a contractului, prin evidențierea diferențelor de sens existente între cele două idei, nu este lipsit de interes, întrucât este cercetat un domeniu care, până în prezent, nu a fost valorificat suficient dar care are o mare aplicabilitate practică, de aici derivând și importanța sa.

Doctorandul prezintă numeroase opinii și aprecieri proprii, unele dintre ele fiind cu adevărat originale, care imprimă o amprentă personală lucrării și dovedesc preocuparea autorului de a clarifica tematica tratată într-o nouă perspectivă complexă. Această abordare capătă o valoare științifică de nivelul unei teze de doctorat, prin modul în care sunt analizate aspectele referitoare la adaptarea contractului.

Este de luat în seamă faptul că s-a realizat o sistematizare corespunzătoare a tezei de doctorat, o expunere realizată gradual, pornind de la evidențierea aspectelor generale adaptării contractului și mergând către detalierea aspectelor particulare. În acest sens, doctorandul împletește în mod eficient metoda de cercetare logică-deductivă cu metoda hermeneutică, bazată pe interpretările proprii ale textelor normative, analizele personale amănunțite, opiniile și criticile expuse; de asemenea, metodologia de cercetare a fost completată de cercetarea empirică prin raportare la lucrările relevante în domeniu și prin cercetarea aplicată în cadrul jurisprudenței, dar și a practicii administrative formate în materia adaptării contractelor de achiziții publice.

Contribuția proprie a doctorandului se remarcă pe tot parcursul tezei, prin concluziile și ideile expuse, precum și prin opiniile personale emise, contribuție ce conturează caracterul de originalitate al abordărilor teoretice, dar mai ales a celor practice realizate, ceea ce ne îndreptățește să apreciem că lucrarea prezintă un caracter de noutate și relevanță pentru domeniul de studiu.

Originalitatea tezei de doctorat este dată de o serie de *elemente importante* pe care le voi expune în continuare:

- noutatea temei supusă cercetării științifice; doctorandul evidențiază în cuprinsul tezei de doctorat importanța noțiunilor de mecanisme și modalități de adaptare a contractului, analiza acestora realizându-se prin raportare la tendințele legislative, doctrinare, jurisprudențiale și de practică administrativă din România;
- complexitatea și actualitatea temei supusă analizei științifice și faptul că autorul a reușit să abordeze tema într-o manieră personală și unică;
- noutatea și originalitatea analizei realizate de către doctorand prin raportare la concepte precum: *adaptare convențională; adaptare judiciară; adaptare legală; mecanism de adaptare; modalitate de adaptare; solidarism contractual*.
- ipotezele și direcțiile de cercetare stabilite și dezvoltate în capitole și subcapitole separate;
- maniera de structurare, logica și cursivitatea conținutului științific, argumentele prezentate;
- multitudinea informațiilor provenite din surse de documentare deschise, diverse și de înalt nivel științific;
- abordarea integrată și multidisciplinară a temei.

Apreciem că teza de doctorat are relevanță din perspectiva contribuției aduse domeniului de studii universitare de doctorat „Drept”, aducând plus valoare instituției adaptării contractului, prezentând o viziune nouă care poate contribui la dezvoltarea doctrinară și jurisprudențială pe marginea temei cercetate. De asemenea, lucrarea își vădește valoarea și prin propunerile *de lege ferenda* formulate de doctorand, acestea fiind concrete și realizabile.

Pe baza studierii unui număr mare de surse bibliografice de specialitate, a explorării unor pagini web privitoare la acest domeniu, a participării autorului la activități științifice teoretice și practice, precum și prin prisma activității profesionale realizate în calitate de avocat, autoarea a reușit să abordeze tema studiată într-o manieră unică și originală, ancorată în realitățile practice de la nivel instanțelor de judecată și a practicii administrative create în privința adaptării contractelor de achiziții publice.

Îmi exprim convingerea că lucrarea va suscita interesul practicienilor din domeniul dreptului și a unui public cât mai larg, rezultatele cercetării fiind în măsură să capteze atenția factorilor interesați de problematica adaptării contractelor, lucrarea fiind adresată tuturor organismelor și organizațiilor naționale civice, avocaților, instanțelor de judecată, profesorilor de specialitate, studenților și masteranzilor din mediul universitar cu preocupări în domenii specifice temei, dar și conexe, care au, astfel, la dispoziție un document sintetic de evaluare a mecanismelor și modalităților de adaptare a contractului.

În ansamblu, lucrarea contribuie semnificativ la îmbunătățirea literaturii de specialitate, aducând o analiză aprofundată și riguroasă a instituției adaptării contractului în general, și a conceptelor de mecanisme și modalități de adaptare, în special. Prin exploatarea aspectelor teoretice complexe și a practicii formate până în prezent pe marginea temei studiate, această teză oferă o nouă perspectivă asupra importanței aplicării instituției adaptării contractului, evidențiind necesitatea unei disocieri între mecanismul de implementare și modalitatea de adaptare a contractului.

2. APRECIERI ANALITICE ASUPRA STRUCTURII ȘI CONȚINUTULUI TEZEI DE DOCTORAT

Teza de doctorat este structurată pe **trei** capitole, fiecare dintre acestea fiind dezvoltat în cadrul mai multor subcapitolelor și secțiuni. Se observă astfel că lucrarea are un conținut unitar, nefiind împărțită în multe capitole, tocmai pentru ca informația să fie transmisă cititorului în mod cursiv și într-o logică succesivă, ușor de parcurs și reținut.

Modul de structurare al lucrării denotă dorința autorului de a evidenția necesitatea abordării problematicei adaptării contractului prin prisma celor două concepte analizate, mecanisme și modalități de adaptare, asigurându-se astfel utilitatea temei studiate.

Sursele bibliografice utilizate includ importante lucrări de referință, autohtone și străine, iar experiența profesională a autorului în domeniul abordat, precum și cea acumulată în cadrul activităților practice la care a participat, a contribuit definitoriu la modalitatea în care a fost gândită și elaborată teza de doctorat, fiind o solidă bază de documentare, bine organizată și actualizată.

În **capitolul întâi** denumit „*Aspecte generale privind adaptarea contractului*” sunt redate, în primă parte, aspecte generale referitoare la contract și fundamentul său teoretic, fiind făcută o expunere a teoriei clasice a autonomiei de voință, a libertății contractuale, precum și a cauzelor care au condus la declinul autonomiei de voință, iar în partea secundă se începe analiza aspectelor referitoare la conceptul de adaptare a contractului.

În cadrul acestui capitol autorul examinează aspectele teoretice privind noțiunea de adaptare a contractului și explică sensul noțiunilor de mecanisme și modalități de adaptare a contractului. Analiza are în vedere aspecte ce privesc echilibrul contractual, proporționalitatea prestațiilor, interesul economic al contractului, precum și coerența contractuală, noțiuni care derivă din teoria solidarismului contractual și fără de care instituția adaptării contractului nu poate fi fundamentată, mai ales în ceea ce privește categoria contractelor forțate, de adeziune, de consum, în cazul cărora voința juridică este limitată serios, fiind complinită de interesul părților și funcția utilitară a contractului.

Al doilea capitol este dedicat adaptării contractului în cazul viciilor de consimțământ, în care doctorandul analizează, pentru început, aspecte referitoare la consimțământ și condițiile sale de valabilitate, pentru ca ulterior să fie tratată în mod amănunțit instituția adaptării contractului pentru viciile de consimțământ. Se remarcă că analiza doctorandului nu a vizat detalierea regimului juridic al fiecărui viciu de consimțământ, accentul fiind pus pe studiul instituției adaptării contractului pentru eroare și leziune, așa cum este reglementată prin art. 1213 C. civ., și a modalității în care este posibilă aplicarea sa și cu privire la viciul dolului și al violenței.

Interesul doctorandului a constat în tratarea amănunțită a regimului juridic al adaptării contractului pentru vicii de consimțământ, prin prisma art. 1213 C. civ., făcând multiple analize teoretice cu privire (I) la natura juridică, aspect de noutate și care nu a mai fost dezbătut în doctrina juridică; (II) caracteristicile proprii; (IV) mecanismul de adaptare, care cuprinde o cercetare aprofundată a elementelor ce permit funcționarea instituției adaptării contractului, cum ar fi: „*invocarea nulității contractului pentru eroare; informarea cocontractantului asupra felului în care a înțeles contractul errans-ului; declarația de executare sau executarea efectivă a contractului în acord cu reprezentarea errans-ului*”; (V) modalitatea de adaptare, (VI) domeniul de aplicare, (VII) efectele juridice și (VIII) aspecte procedurale privind adaptarea contractului pentru eroare.

Capitolul trei privește adaptarea contractului pentru impreviziune, fiind structurat în două subcapitole importante și definitorii, respectiv adaptarea contractului în cazul impreviziunii de drept comun și adaptarea contractului pentru impreviziune în dreptul special.

Cercetarea științifică a adaptării contractului pentru impreviziune se dovedește a fi de o valoare incontestabilă, întrucât autorul realizează o analiză comparativă a modului în care funcționează în dreptul comun impreviziunea, cu modalitatea în care aceasta a fost transpusă de legiuitor în dreptul special, prin identificarea și examinarea celor mai importante acte normative adoptate de legiuitor în perioade de plină criză, prin care diverse contracte, din anumite domenii speciale, au fost adaptate la noile circumstanțe și realități sociale.

Doctorandul rămâne consecvent în modul de structurare a lucrării, păstrând aceeași manieră de analiză bivalentă a mecanismelor și modalităților de adaptare a contractului, atât pentru impreviziunea din dreptul comun, cât și pentru cazurile de aplicații particulare ale impreviziunii în dreptul special, evidențiindu-se astfel diferențele de regim juridic existente între ele.

Referitor la adaptarea contractelor în temeiul impreviziunii generale, studiul debutează cu indicarea unor elemente generale despre instituția studiată, iar mai apoi continuă cu analiza specifică temei, respectiv mecanismul și modalitățile de adaptare a contractului, precum și cu examinarea aspectelor de ordin procedural privind acțiunea în adaptarea contractului pentru impreviziune.

În ceea ce privește dreptul special de aplicare al impreviziunii, doctorandul a efectuat o analiză consistentă a mecanismelor și modalităților de adaptare a contractelor de credit ipotecar, astfel cum s-a prevăzut prin Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor imobile. De mare importanță și interes sunt și aprecierile făcute asupra Deciziilor Curții Constituționale pronunțate în materia impreviziunii, în contextul legii dării în plată, prin examinarea impactului pe care l-au avut în raport cu impreviziunea legală reglementată prin actul normativ special.

Cercetarea continuă cu analiza actelor normative adoptate în perioada pandemiei de Covid-19 prin care legiuitorul a prevăzut mecanisme și modalități de adaptare legală a anumitor categorii de contracte, atât ca urmare a impreviziunii contractuale pe care a transpus-o la nivel normativ special, cât și din rațiuni de protecție socială, fundamentate pe efectul de supraîndatorare și situația economică personală deficitară a debitorilor.

În cele din urmă, demersul de cercetare a vizat și o categorie aparte de contracte din dreptul public, respectiv modul în care poate fi compatibilă impreviziunea cu regulile specifice aplicabile contractelor de achiziții publice. Lucrarea aduce o contribuție semnificativă acestui sector de contracte, având în vedere noutățile legislative implementate, nedezbătute doctrinar până în prezent.

Lucrarea se încheie cu partea dedicată „*Concluziilor și propunerilor*”, în care doctorandul prezintă, sintetic, imperativele și soluțiile pe care le consideră a fi necesare în realizarea dezideratului de a eficientiza domeniul abordat.

Concluziile sunt pragmatice și rezultă în urma definitivării direcțiilor de cercetare care susțin îndeplinirea obiectivelor de cercetare stabilite, dar care mai ales contribuie la validarea ipotezelor de cercetare stabilite, iar propunerile sunt viabile și pot fi aplicate cu succes de către instituțiile și practicienii din domeniu.

Concluziile subliniază importanța redefinirii fundamentului teoretic pe care se sprijină instituția adaptării contractului și reafirmă valoarea unei abordări integrate și multidisciplinare în studiul mecanismelor și modalităților de adaptare a contractului.

3. CONCLUZII

Teza de doctorat elaborată de studentul doctorand **DUDĂU ALEXANDRU-GEORGE**, constituie un demers științific original, fundamentat pe cercetarea științifică

aprofundată a unor surse bibliografice reprezentative și diverse, cât și pe practica judiciară și administrativă existentă în prezent. Conținutul tezei de doctorat se încadrează în cerințele elaborării unei lucrări de cercetare științifică și se caracterizează prin modernitate și gândire inovatoare, critică și analitică.

Teza prezintă un plan de cercetare bine articulat și coerent, acest aspect fiind evident încă din partea introductivă, autorul reușind să stabilească o structură simplă, clară și logică a tezei, ghidată de obiectivele propuse, evidențiind încă de la început direcțiile de investigare și analiza specifică fiecărui capitol. Este demn de remarcat faptul că o analiză profundă a subiectului a permis identificarea și definirea unor obiective de cercetare secundare, care completează obiectivul general al cercetării, fiecare capitol având scopuri precise și bine definite. Astfel, atingerea succesivă a acestor obiective secundare a condus în mod organic la realizarea obiectivului principal, creând o lucrare unitară și integrată.

Stilul de redactare cursiv, interpretările personale ale doctorandului, opiniile exprimate și susținute de argumente juridice solide, raportările constante la opinii doctrinare și criticile pertinente formulate și, nu în ultimul rând, propunerile de *lege ferenda*, conferă acestei lucrări o notă distinctă și unică.

Contribuția personală este evidențiată de modul de structurare a tezei, de noutatea conceptelor prezentate, de calitatea argumentelor și concluziilor formulate, de nivelul de expertiză demonstrat, dar și de modul de diseminare a rezultatelor cercetării științifice.

În ciuda complexității temei, doctorandul realizează o cercetare integrată și unitară a temei, reușind să realizeze o analiză de o manieră comprehensivă și de esență a subiectului studiat, dovedind o atenție sporită atunci când este vorba despre reglementarea cazurilor de adaptare a contractului și despre propunerile de *lege ferenda*, fiind de apreciat opiniile personale, cât și valorificarea eficientă a doctrinei de specialitate străine, fapt ce vine să confere acestei lucrări o ținută științifică de înaltă calitate, cât și o notă de originalitate.

Pe lângă cercetarea doctrinară amplă și referințele la surse naționale și internaționale, autorul a demonstrat capacitatea de a efectua o cercetare riguroasă a jurisprudenței dar și a practicii administrative în cazul contractelor de achiziții publice, ceea ce oferă lucrării o relevanță practică considerabilă. Această abordare face teza valoroasă atât din punct de vedere academic, cât și pentru practicienii dreptului interesați de tema studiată.

Autorul dovedește o bună înțelegere a temei, aducând clarificări valoroase asupra noțiunilor juridice implicate și propune soluții fundamentate pentru unele dintre problemele controversate ale adaptării contractului. În același timp, lucrarea demonstrează o abordare critică asupra reglementărilor legale, oferind o viziune nouă și coerentă a conceptelor de mecanisme și modalități de adaptare a contractului.

Tratarea temei în manieră multidisciplinară a creat oportunitatea realizării unor conexiuni și analize originale care relevă o perspectivă inedită de abordare, reflectă maturitatea științifică a doctorandului și aduce o contribuție însemnată domeniului „*Dreptului*”. În virtutea **validării ipotezei de cercetare**, prezentul demers științific își conturează relevanța pentru domeniul academic, cât și pentru mediul juridic, care pot valorifica conținutul științific.

În concluzie, lucrarea impresionează prin structura sa bine definită, unitară, integrată și prin analiza complexă și inovatoare a problematicilor abordate, precum și prin utilizarea unor metode de cercetare variate și adecvate, oferind o perspectivă amplă și profundă a răspunderii civile delictuală pentru erori judiciare. Această cercetare constituie un aport semnificativ la literatura de specialitate și se remarcă, mai ales, prin originalitatea și relevanța concluziilor propuse.

Având în vedere originalitatea demersului întreprins, nivelul științific ridicat, modalitatea de tratare a problemelor rezultate din direcțiile de cercetare, stilul precis de redactare, forma de prezentare a ideilor și succesiunea logică a argumentelor prezentate, combinarea adecvată a metodelor de cercetare utilizate, precum și un simț critic bine dezvoltat

care atestă incontestabil valoarea științifică a lucrării, consider că teza de doctorat elaborată de studentul doctorand **DUDĂU ALEXANDRU-GEORGE** aduce o contribuție importantă la dezvoltarea domeniului „*Drept*” și răspunde exigențelor științifice ale cercetării.

Prof. univ. dr. Ioan Adam,